

Indult BETSBÖL Szombaton 14. April. 1787.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Az Auszriai Monárkhiából.

A Püblikum' gondolatait üstökénél fogva hordozó, érvágás nélkül szükölködő forró-nyavalyájú Politikusoknak előre-látó tehétségek, sem az ellenséges tzélra öszve-gyült Törököknek Táboraival, sem a' Birodalom belső igazgatása' terhével II. JOSEFnek II-dik KATHARINÁval való öszvejövéseket meg nem gátolhaták; mert, minekutánna az első Monárkha II-dik JOSEF az innep' második napján edgynéhány főbb vendégeivel az *Augartenben* ebédlett volna, még az nap estve a' nehezebb szekerek útnak indulván, magais II-dikben, ú. m. a' múlt Szeredán reggeli 5 órakor fő Hadivezér *Kinszki Fülöp* Urral, és a' már megirt kevés úti-késérőivel Lembergbe indula, hogy utazásának további folytatása után II-dik

KATHARINÁval Kiovbán szemben lehessen. — A Lengyel Király, *Vissula* folyó-vizének rendkívül való áradása miatt mind eddig *Kosztzienitzében* mulatozni kénytelenítettvén, edgy *Kiovi* Kurir által olly levelet veve a' minapában, mellyben Herrzeg *Potemkin* által a' Muszka Tsászárné nevében ismét barátságosan hívatik vala *Kiova*, és — Eppen ebben az órában érkezék-meg a' F. Ts. és K. fő Hadivezér Hertzeg *Delignéis*, *Kerfonésusba*, vagy a' mostani neve szerént *Tauriába* utazni, hogy azokat a' Helysegeket, mellyeket a' Muszka Tsászárnétól ajándékban nyertvéja, kezéhez vehesse. Olly sok Fő-rudék' fokasága gyűlt, és gyűlendő-öszve *Kiovbán*, hogy múltá *Kiovi* az egész Világ' Hajós Kapitányának *Noénak* özönvizétől biöblített, soha annyi Koronás és Koronátlan nagy Fejeket, edgyferre, a' maga határai között nem szemlélt; a' honnan — Már most minden igyekezetek után sem tudják meg-határozni a' Politikusok, hogy vajon, ha Koronázás esik, *Kiovbán-é*, vagy *Kerfonésusban* lesz? Azonban meg nem szűnnek ezen *Kiovi* Diétának külömb külömb féle csejített okaít költeni; de mivel mind ezeknek meg-világosodásokra még leg alább-is 6 hetek kívántatnak; mi most ezekről halgatunk, és követhetendő történetekkel kedveskedünk. — Nem régiben itten a' Sz. Péter' piactszán találkozik edgy Leány edgy idegen paraszttal, s nálla hágy edgy Kasarat illy kéréssel, hogy a' míg a' közelebb lévő házhoz bézsaladna, addig megörzeni nefajnállaná. Az aszfzonyi policiához nem érő parasztt szentségtörésnek tartván ezen barátságot nem tselekedni, őrizete alá vészi a' Kasarat. Künn-marad a' fő Hajós Kapitány *Noé* Ur' Hollója, viszfza nem mene többé, és a' várakozást megúnt hazasiető parasztt

paraszt fel-nyitván végtére a' Kaszarat, midőn abban edgy újjonau született fris fiú gyereket talála, fze-me, szája tsak elbűle. Erre edgy közönséges neve-tő lárma támadván, a' paraszt sem veszi tréfára a' dolgot, szalad az ott nem meszize-lévő Katonák' ör-ző-házába, és a' tellyes Kaszarat létévén, úgy elfza-lada, hogy máig sem tudatik, ki, és hovávaló pa-raszt lett légyen. Az efféle történetek igen gyak-ran megszoktanak esni Bétsben. Minthogy most az Afzszonyokról, és a' tsetszopokról vala a' Hiftória; a' mi nagy Dámáinkat edgy minapi tapasztalásom-mal edgy igen szükséges édes Anyai vigyázatra ta-nítom. — Nem régiben edgy fő Dámának Udvará-ban járván, midőn a' várakozó palotába értem vól-na, tsak el-bámulék, hogy az ifjú Menyetskének edgy nagy fokaságát szemlélém ottan; kiknek min-nyájoknak tsetszopó-gyerek vala kárjaikon. Előbb bizonyoson azt gondolván, hogy gyerek-kótyavetye tartatik, kérdem: hogy adják párját? Erre az Inas azt mondja: Uram! a' méltóságos afzszony egészséges és szerentsés nyavallyában fekűvén, az Újságírók által kihirdettetett, hogy azok az afzszonyok, kik szoptató-dajkaságot keresnének, ma 3 órára, a' ma-gok Kisdedjeikkel edgyütt jelennyenek-meg itten, és ezek azért jöttenek. A' Doktoris most mindgyárt itt leszfz, és ezeknek mind gyermekeiket, mind teje-ket, mind magok egéfszégét meg-vizsgálván, úgy fog edgy egészséges száptató-Dajkát választani közzül-lok. Bölts szokás! bölts édes anyai előrevaló vi-gyázás; mert fok egéfséges fő édes anyák, két kis nagy fiú borzos ebetskéket honyak alá vévén, ko-tsiba ülnek, tsetszopó kisdedjeiket othon gyakran edgy olyan megromlott véri és természetű Dajka' gondviselése alá bizván, ki magais mind lelkére, mind

mind testére nézve Dajka nélkül szükölködik; pedig ha az *Esópus'* Juhot szopott ketskéjének azért lágyúlt-meg a' gyapja, hogy Juhot szopott; bizony sok Urfinak és Kisafzszonynakis azért olly kemények és vadak indulatai, — fokban azért ollyan nyúl hájuak; mert nem a' magok eredeti vérek és természetek szerint való tejet szoptanak; edgy szóval: még edög a' mi édes Anyáink a' gyermek' jól neveléséhez keveset tudtanak, noha edgy édes Anyának e' volna mindenek felett való gondja. — A' mi F. Monárkhánk, ki minden közönséges helyeket és Tisztviselői műhelyeket ottan ottan maga feljárván; a' jó rendtartást mindenekben talpra kívánnyá állítani, a' napokban megtudván, hogy edgy afzszony 3 gyermekeket szoptat, legottan parantsalá, hogy edgy-nél többet senkinek szoptatni szabad ne lenne. — Meg-jegyzésre méltó, hogy ő Felségének minden Közönséges Hivatalok' Műhelyében, mégtsak a' *Harmintzad-házbanis* tulajdon széke vagyon, mellybe, sem napját sem óráját nem tudják a' Tisztviselők, mikor ül bé; azért az igafságot mindenkor úgy kívánnyák szolgáztatni, ha ott nintsis a' Monárkha, mintha mindég jelen volna, vagy edgy szempillantásban érkeznek. — A' Préláturáknak, és más Szerzetefeknek azon gyönyörű épületeik, mellyek a' Bétsi városban benn vagynak, azokkal a' Házakkal edgyütt, mellyek az ottan ottan ide jövő Apát Uraknak számokra üresen tartattak, az Ekklésiái Caisához ragasztattak; úgy mindazonáltal, hogy az ide jo ő szerzetefeknek ingyen szálás rendeltetik. A' Szerzetefeknek változásaiokról fokat írhatnánk; de már miis irni, a' Publikumis olvasni meg-untuk: azért látsunk két újjonnan született *Projektumot*, mellyek között az edgyik az: hogy ennekutánna femmi kül-

ső hivatalbéli F. Ts. és K. kegyesen lévő személyek, valamint már régtől fogva a' hadi Tisztelnél szokás, házaságbéli *Cautio* nélkül meg ne házasodhassanak, mellyel az eddig esztendőnként ki-adott pensio fok pénzt megtartana. — Azonban a' minden százból való 5 lehúzás, melly közönségesen *Arhának* neveztetik, el-töröltetnék. A' második Projektum azt javasolja, hogy a' 3 F. Ts. és K. Testőrök' Serge edgy Vezér és fő-Igazgató alatt légyen, és a' mellynek fő-Kapitánya mindenkor edgy Auszriai fő-Hertzeg légyen. A' Testőrző Sergekről már edgy darab időtől fogva fok különböző híreket beszélnek; az idő meg-mutatja, hogy lesz a' dolognak ki-menetele. — A' Német Országai Nunciaturák eránt támadott ellenkezésnek el-igazítottok végett, Bétsben a' Birodalombéli Tanács Urakból edgy *Deputatio* rendelterett vala; melly 7 személyekből álván, az első gyűlés, melly ezek által tartatik vala, 5 óráig tartta edgymás után; de a' végezés még nem tudatik; hanem azt közönséges levelekből olvassuk, hogy a' Bruszfelből el-küldött Nuncius helyébe mást akar küldeni a' Római Udvar, mellyről már ő Felsőge-is-tádósított; de el-jő-é, és mikor? arról femmi bizonyost nem tudunk. — Az edgyesültt Magyar Kancellária' fő-Kancelláriusja Gróf PALFI KÁROLY Úr ő Excéllentziája minden orán a' Kancelláriába fog-béköltözni, és a' maga Palotáját nagyobbik Fijának fogja lakó szállásul engedni. — A' Linzti igazgató Tanácsos Úr Ajbel, kinek ezen könyvetskéje: Mi a' Pápa? nem régiben a' Pápai menkötöl agyon ütteték, *Insbrugba* kormányozó Tanácsosnak mégyen. A' Doktoroknak, kik az egész emberi testnek külső és belső állapotját sokszor az Anatómiában a' Barmokéval öszve hasonlítottán, által látták, hogy

ha az oklatan állatnak bizonyos ere meg vagattatik, és nem különben az embernekis, eifoly mind a' két-
tőnek vére, és ezzel mind a' kettő meg-hal; ezek-
nek az embereknek edgy kifség természetibb a' val-
lások, mint más *Dogmátikusoknak*: a' honnan néz-
zük az Olasz országi levelek szerént mi történék
edgy Doktoron Rómában: Edgy *Corona* nevű Dok-
tor a' Pápi Ispotályban bizonyos hivatalt instál va-
la a' Pápától; de a' Szentséges Atya végére men-
vén, hogy ezen Doktor már edgynehányszor a'
Kathólíka Vallás ellen daraboson szólott légyen,
ezt írta az Instántziájára: *tu neque in Coelis coro-
naberis*. Ezen feleletet a' Doktor kétfzer, három-
szor edgymásután el-olvásván, el-mosolyodék.

Edgy Szerentsés Leánya. „Ennekelotte sok
esztendőkkel edgy Frantzia Országi Jészuita Amériká-
nak *Paragua* nevű Tartományába utazván, hogy
az ottan lévő Jészuiták között a' maga szerentséjét
keresné; midőn sok ideig ott mulatozott, és a' ma-
ga kereskedésbéli tehetségeiről az ott lévő Jészuita-Tár-
taság meg-győzetterett volna; a' Jészuiták minden jó-
vedelmének számtartóává téteték. Midőn a' Jészuiták
el-töröltetésének óráját közelgetni halláná, véghet-
ten drága kintsekkel meg-rakván magát, Amérikanak
más szegletébe szökék. Midőn itt-is a' maga kint-
sét még nagyobbra gyűjtván arról gondolkoznék,
hogy halála után-is azokkal valakinek szolgáljon, ir-
Londonba edgy szörnyű gazdag Pénzváltónak: hogy
mennyen végére, ka vailyon az ő atya' gyermekei
közzül volna-é még valaki életben? Ezen pénz-váltó
a' dolgot edgy Frankfurri Kalmárra bizván, ez edgy-
nehány esztendők alatt ki-nyomozza, hogy a' Jészui-
ta edgyik testvérjének édes Leánya Vitzsburgban
Konyha-szolgáló volna. Alig mégyen a' hír Lon-
donba,

lonba, hát már a' Pénz váltónál 12 száz ezer font Sterling tétetett vala-le ezen Leánykának számára a' Vitzburgi Magisztrátusnál addig, míg a' Bátyya többel szolgálhatna; illy feltétel alatt: hogy azon pénzt a' Magistratus mind addig kezénél tartaná, míg a' szolgáló (már most Kisasszony) férjhez menvén, maga gondját viselheti. A' Leány mint edgy 21 esztendő, nem szép, és nem pallérozott, és már, mi- nekelötte ezen szerentséjéről valamit tudott volna, edgy szappany-főző Legénynek eljegyzett Mátkája vala; de már most a' sok Hadi-tiszteket, külömb külömbféle gavallérokat, és tisztségbéli embereket, kik az ő szeretetéet vadászfizák, (a' mint edgy nálla járt utazó Gavallér beszéli,) alig tudja nyakáról le- rázni. *A' hól pénz van, minden van.*

Még valami.

Mint hogy egész Európában most a' Kerfonésusi út és Koronázás szaga az a' fűszerizám, melly az egész cleven érzékenységi Publikumnak leg-inkább orrába hatott, és a' melly egész Európának nagyobb Urait öszve hálózni képzeltek, edgy éppen most olvasott levél után, szükség talám erről még többet is írnom, Hogy a' Muszka Tsászárné még eddig Kiovnál meszszebb nem ment légyen, annak a' Lengyel Országi Levelek azt adják okául, hogy Kerfonésus körül Pestis uralkodnék, mellytől való félelem akadályoztatná a' Tsászárnét; de ezen akadálnak em- lítésére, a' mi Politikusaink, kik a' Frantzia Leve- lek után ezt fajdították, hogy a' minapi Bétsbe és Kioyba-is levelet vitt Frantzia Kurir által Gróf Szé- gur, a' Muszka Udvarnál lévő Frantzia Minister, viz- sza hívatatnak, csak nevetnek, és azt állítják, hogy II-dik Kátharina még bizonyos Hadifergeknek jobb- rendben való alítatásokat várná Kioyba, hogy a' Ker- foné-

fonésusi út annál bátrabb lehessen, és ha a' Török Tsáfzár olly betsületes ember találna lenni, hogy a' Fekete-tengeren udvarlására menne, annál nagyobb paradét tehessen. A' Hollandusok, kik ezen 5 nagy Birodalmokat (Frantzia, Pruszázia, Muszka, Auszria és Török) víz-zavarásra készülni halják, csak fületnek, és a' magok boldog állapotjuk arany pénzű Potykájának meg-fogásával álmodoznak, noha nekik ezen el-rejtett tűznek fellobbanásával még terhesebb lenne dolgok; mert a' Frantzia segítségül lévén a' Töröknek, a' Prokátorral edgyütt vesztenék-el a' pert. — A' mi F. Monárkhák ugyan, a' leg-főbb Politikusok' ítélete szerént-is, mint békeféséget szerető szív, minden zenebonát kerül, a' mint arról a' Frantzia Udvar-t is a' napokban bizonyosá tette; úgy mindazonáltal, hogy a' Török minden kívánságnak fejet hajtván, a' fekete-tengeren való haláfszatra másoknak-is útát engedjen. — Amaz Európai legnagyobb vitéz Hertzeg *Henrik* megint Párisba készül. — Midőn a' Muszkának a' Törökkel azon hofszas háborúja tartaték, kéri vala a' Muszka Udvar *Fridriket*, hogy 20 ezer fegyveres népet adna segítségül, melyet legottan megis igérvén, elindítja Hertzeg *Henriket* 5000 néppel. Midőn a' Tsáfzárné észre-verte volna, hogy a' 20 ezer helyet csak 5 jött, ír *Fridriknek*, hogy 20 ezer népet igért, és csak 5 töt küldött legyen. Erre így felele *Fridrik*: Nem kell hiinni, hogy csak 5000 legyen; mert az én Ötsém *Henrik* egyedül 15 ezer, a' vele lévő 5000-rel pedig 20 ezer. Hogy pedig egy személyben 15 ezret küldtettem, azzal a' Felséged' hadi költségeinek kedveztem. Megis mutatá *Henrik*, hogy 20 ezred magával legyen; mert edgy 100 ezer fegyveresből álló roppant Tábor-t úgy meg-vere, hogy az azután folytatott tsarákban-is, ha a' Török Táborban *Henriket* talált valaki említeni, az egész Tábor lankadott erejében.